Eduskunnan lakivaliokunta

Poliisihallituksen täydentävä asiantuntijalausunto kansalaisaloitteeseen KAA 2/2024 vp

1 Asia

Lakivaliokunta pyysi poliisilta, syyttäjältä ja käräjäoikeudelta täydentäviä tietoja liittyen kannabiksen käyttöön/kasvattamiseen ja käyttömääriin sekä kannabiksen mahdollisen laillistamisen vaikutuksista laittomiin markkinoihin.

Lakivaliokunta viittasi Kanadassa vuonna 2023 tehtyyn tutkimukseen, jonka mukaan 73 prosenttia käyttäjistä osti tuotteen laillista tietä, vain 3 prosenttia rikollisilta markkinoilta. Onko meillä syytä arvella, että Suomen suunta olisi erilainen? Esimerkiksi alkoholin rikollinen tuotanto ja myynti on varsin vähäistä, vaikka tuote on verotettu, ja pääosin tuotteet hankitaan valtion myymälöistä tai kaupoista. https://www.canada.ca/en/health-canada/services/drugs-medication/cannabis/research-data/canadian-cannabis-survey-2023-summary.html

2 Lausunto

Poliisihallituksen ohjeen *Menettely huumausaineen käyttörikosta koskevissa asioissa* luvussa 3 on käsitelty huumausaineen käyttörikoksen määritelmää ja viitattu KKO:n 2023:12 ratkaisuun, jonka mukaan 30 kerta-annosta huumausainetta voidaan lähtökohtaisesti pitää vähäisenä määränä ennen huumausaineen vaarallisuuden ja käyttäjän tottumuksen huomioon ottamista. Erittäin vaarallisten huumausaineiden osalta vähäisenä määränä pidettävien käyttöannosten määrä voi olla jonkin verran pienempi kuin muiden huumausaineiden osalta. Huumausaineen hallussapitäjän tottumuksella huumausaineiden käyttöön voi olla vähäinen merkitys huumausaineen vähäistä määrää arvioitaessa. Vähäistä määrää arvioitaessa on lähtökohdaksi otettava se määrä huumausainetta, jonka epäilty on kerralla pitänyt hallussaan (ei yhteenlaskettua määrää koko tekoajalta). Kannabiksen/marihuanan vähäiseksi määräksi on arvioitu enintään 10 grammaa, jolloin yhden käyttöannoksen laskennallinen suuruus olisi n. 0,33 g. Ohje ja taulukko sakkomenettelyä varten ovat tämän lausunnon liitteenä.

POLIISIHALLITUS
Vuorimiehentie 3, PL 1000, 02151 ESPOO
kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi
Puh. +358 295 480 181, Faksi +358 295 411 780

Poliisihallituksen ja Keskusrikospoliisin ohjeessa kannabiksen sisäviljelmien tutkinnasta on kannabiskasvien tuottoarviosta todettu seuraavaa:

> Kannabiksen sisäkasvatuksessa tuottoarviona käytetään tutkimuskirjallisuuteen perustuvaa yhdestä hamppukasvista saatavaa 25 gramman määrää. Tuottoarvion määrää on selvitetty mm. rikosteknisessä laboratoriossa. Rikosteknisen laboratorion havaintojen mukaan keskimääräinen tuottoarvio huolellisesti toteutetussa kasvatuksessa on huomattavasti suurempi kuin 25 grammaa. Tuottoarvioon vaikuttavat kuitenkin voimakkaasti sekä kasvatusolosuhteet että kasvien lajike, minkä vuoksi yksiselitteisen arvon antaminen on vaikeaa. Tuottoarviosta kansainvälisesti tehtyjä ja tehtäviä tutkimuksia seurataan ja selvitetään koko ajan yhteistyössä syyttäjälaitoksen kanssa ja tavoitteena on, että tuottoarviota voitaisiin kehittää palvelemaan jatkossa nykyistä paremmin erilaisia kasvatustilanteita.

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen 10.3.2017 KKO:lle antaman lausunnon (THL/27/4.00.00/2017) mukaan suomalaisessa kotikasvatustutkimuksessa raportoitu marihuanan tuotto vaihteli laajasti, mutta valtaosassa tapauksista tuotto oli suurempi kuin 25 g/kasvi ja osassa tapauksista yli 100 g/kasvi (liite).

Poliisin näkemyksen mukaan kannabiksen laillistaminen ei vähentäisi järjestäytyneen rikollisuuden toimintaa laittomilla huumausainemarkkinoilla. Valiokunta on viitannut Kanadassa tehtyyn tutkimukseen. Poliisin näkemyksen mukaan tämän kaltaisissa tutkimuksissa on aina otettava huomioon se, miten laillinen toiminta on ko. valtiossa järjestetty ja mikä on ylipäänsä ollut huumausainetilanne ja muut lähtökohdat ja tausta huumausainepolitiikalle. Huomioon on otettava myös se, että kansainvälistä tutkimusta laillisista markkinoista ja niiden vaikutuksista on vasta vähän ja tutkimus on keskittynyt tarkastelemaan lähinnä käytön yleisyyttä ja terveydellisiä vaikutuksia, eikä esim. sosiaalisia vaikutuksia (vrt. THL:n lausunto).

Poliisi ei kiistä ko. tutkimuksen tuloksia, mutta on otettava huomioon sekin, että kyselyyn vastaajia on saattanut ohjata, valitseeko vastaukseksi ns. laillisen vai laittoman kanavan hankkia kannabista. Kanadassa tehdyssä laajemmassa vaikutustenarvioraportissa Legislative Review of the Cannabis Act: Final Report of the Expert Panel - Canada.ca on todettu, ettei raportti kerro koko kuvaa laillisen ja laittoman toiminnan laajuudesta. Lisäksi raportissa on esitetty huoli järjestäytyneen rikollisuuden ja rikollisverkostojen osallisuudesta lailliseen toimintaan ja mm. luvattomien verkkokauppiaiden helppoudesta toimia. Nuorten ja lasten kohdalla on ilmaistu huoli kannabiksen käytön lisääntymisestä ja myös lasten tahattomien myrkytystapausten kasvusta.

Kysymyksessä oli verrattu kannabiksen laillistamisen vaikutusta alkoholiin. Poliisi muistuttaa, että myös alkoholiin ja tupakkatuotteisiin liittyy salakuljetusta ja pimeitä markkinoita. Poliisin näkemyksen mukaan alkoholin laitonta

valmistusta ei voi suoraan verrata kannabiksen kasvattamiseen, koska käyttäjäkunta on erilainen ja tuotteena laadukkaan marihuanan valmistaminen on helpompaa ja ammattimaisena toimintana paljon tuottoisampaa kuin laadukkaan alkoholin valmistaminen. Kyse näidenkin osalta on piilorikollisuudesta, eikä rikollisuuden määrää siten kokonaisuudessaan tiedetä.

Tullin rikostorjunnan näkemyksen mukaan alkoholi ei ole paras mahdollinen vertailukohta. Sen sijaan tupakka on parempi vertailukohta. Tullin mukaan tupakan salakuljetuksen määrä yleensä korreloi suoraan tupakan hinnaneroon Suomessa ja lähialueilla. Eli jos hinnanero on suuri, niin salakuljetus lisääntyy. Tullin mukaan esimerkiksi nuuskan ja savukkeiden laitoin maahantuonti on kasvanut kuluvana vuonna huomattavasti.

Polisiin näkemyksen mukaan kannabiksen laillistamisen vaikutukset järjestäytyneen rikollisuuden toimintaan olisivat todennäköisesti vähäiset. Se voisi viedä osan järjestäytyneen rikollisuuden markkinoista, mutta toisaalta se voisi mahdollistaa uusia keinoja rikolliselle toiminnalle esim. laillisen toiminnan yhteydessä. Tämä huoli on nostettu esille em. raportissa ja myös verohallinto nosti asian esille valiokunnalle antamassaan lausunnossa. Verohallinto on myös tehnyt selvityksen järjestäytyneen rikollisuuden kytköksistä yritystoimintaan[1]. Poliisin näkemyksen mukaan järjestäytynyt rikollisuus tulisi varmuudella hyödyntämään kaikkia niitä tapoja, joilla on mahdollista hankkia myös oikeudetonta taloudellista hyötyä.

Lopuksi poliisi haluaa korostaa sitä, että ensisijaisena tavoitteena tulee olla huumausaineiden käytön ja siitä aiheutuvien haittojen vähentäminen. Tärkeää on, että erityisesti nuorten päihdepalveluiden ja samalla mielenterveyspalveluiden saatavuus paranee ja ongelmakäyttäjiä pystytään ohjaamaan hoidon piiriin nykyistä tehokkaammin ja nopeammin. Tavoite ei voi olla se, että huumausaineiden saatavuutta ja houkuttelevuutta lisätään, joka todennäköisesti lisää myös huumausaineiden käyttöä ja siitä aiheutuvia haittoja, kuten mm. THL:n lausunnossa on todettu.

Poliisitarkastaja Kari Siivo

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 18.12.2024 klo 07:58. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

[1] Verohallinto, selvitys 14/2024 Järjestäytynyt rikollisuus suomalaisessa yrityskentässä